

II.

P R I V I L E G I A .

1.

*Privilegium a Carolo Quinto imperatore nationi Germanicae Bononiae studio incumbenti datum.**Ex originali (A) in actorum nationis Germanicae, quae in bibliotheca comitis Malvezzi-Medici Bononiae servantur, fasciculo 10.**Copia anni 1580 (B) in primo volumine matriculae fol. 98^v. (Actorum fasciculo 18).**Typis expr. extat in libro: Privilegia a sacrat. imperat. et ss. Romanorum pontificibus nationi Germanicae in Bonon. Gymn. indulta. Bononiae 1599. pag. 4; editio anni 1673. pag. 5, anni 1727. pag. 5.**Bononiae, 25. Februarii 1530.*

Carolus¹ Quintus, divina favente clementia Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Castellae, Legionis, Arragoniae, utriusque Siciliae, Hierusalem, Hungariae, Dalmatiae, Croaciae, Navarrae, Granatae, Toleti, Valentiae, Gallitiae, Maioricarum, Hispalis, Sardiniae, Cordubae, Corsicae, Murtiae, Giennis, Algarbii, Algezirae, Gibraltaris, insularum Canariae et Indiarum, ac terrae firmae maris Oceani etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Lotharingiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Lymburgiae, Lucemburgiae, Geldriae, Calabriae, Athenarum, Neopatriae, Wirtembergae etc., comes Flandriae, Habsburgi, Tyrölis, Barchinonae^a, Arthois et Burgundiae, comes Palatinus Hannoniae, Hollandiae, Seelandiae^b, Ferreti, Kiburgi, Namurci, Rossilionis, Ceritaniae et Zutphaniae, Iantgravius Alsaciae, marchio Burgoviae, Oristani, Gotzani, et sacri Romani imperii, princeps Sueviae, Cathalaniae, Asturiae, dominus Phrisiae, marchiae Sclavonicae, Portus Naonis, Biscayae, Molinae, Salinarum, Tripolis et Mechliniae etc. notum facimus tenore praesentium universis, tametsi omnes et singulos sacri Romani imperii subditos et fideles gratia et benevolentia prosequi consueverimus, illos tamen praecipue singulari munificentia et liberalitate favoribusque specialibus afficere debemus, quorum studium ac disciplina et imperii ornamento et communi reipublicae commodo destinatur, ut nostro munere gaudentes otio et quiete speratos de ipsis fructus commodius praestare possint. Hinc est, quod, cum maiestati nostrae procuratores et scholastici legumque professores nationis Germanicae humili debitaque instantia supplicarint, quatenus ipsorum collegium et statuta scholarium iuris Germanicae nationis Bononiae confirmare et sequentes articulos innovare, roborare ac de novo concedere, videlicet quod ii, qui praesunt, potestatem et auctoritatem ius dicendi inter eos qui in illo collegio continentur habeant, et quod externus, aliique, si quem e collegio convenire vellet, ei necesse esset coram magistratibus collegii experiri, etiam quod rector aut syndicus cessante collegii Germanici magistratu^c eam iurisdictionem ad se transferre non posset; deinde, ut illi de collegio nulli ex universitate, sive rectori vel sindico, praeterquam suis magistratibus, sacramento obstringerentur, et quod magistratus, quos procuratores

30

^a Barchmonae. A.^b Seelandiae. A.^c magistratu deest A; additum ex B.¹ Hoc verbum et litterae Q. R. G. A. et H. asteriscis notatae aereo incausto scripta sunt.

vocant, proximum post rectores universitatis et episcopos, principes, prothonotariosque apostolicos, locum tum in publicis tum in privatis actibus^a teneant, quemadmodum haec omnia olim in usu habuerunt, et vetustate temporisque diurnitate fuerunt corroborata; nec non ipsum collegium in nostri et imperii sacri protectionem et salviguardiam recipere, praeterea procuratores illius palatinatus privilegio ornare, ipsisque arma ferendi, sicuti universitatis rector habet, ius et facultatem concedere et elargiri gratiosius dignemur. 5 Nos igitur huiusmodi supplicationi benignius annuentes, attendentes etiam, quod talia statuta iustissimis ex causis sunt nata, et ut ampliori nostra munificentia laudabilium studiorum profectus opportune iuветur, motu proprio, ex certa scientia, deliberate et consulto, auctoritate nostra Romano-Caesarea, praefatum collegium scholarium iuris Germanicae nationis Bononiae approbantes, omnia et singula eorum supra narrata statuta et privilegia, quae longe retroactis annis laudabili consuetudine observata fuere, et tandem per 10 successum vetustatemque temporum, tum insuper bellorum, tum civilium discordiarum causa deperdita consumptaque extiterant, ratificamus, innovamus, confirmamus et de novo concedimus. Et insuper de singulari nostrae benignitatis gratia praefatum collegium Germanicae nationis ac procuratores et scholasticos una cum eorum bonis ac rebus Bononiae existentibus in specialem nostram et imperii sacri protectionem, tuicionem et salviguardiam recepimus et assumpsimus tenoreque praesentium assumimus et recipimus gra- 15 tiosius, atque praefatos collegii Germanici procuratores pro tempore existentes, scilicet quo in officio sunt, ut ad munus suum procuracionemque libentius obeundam insigniori ornamento alliciantur, motu proprio, ex certa scientia, sano consilio et imperiali plenitudine potestatis, sacri Lateranensis palatii aulaeque nostrae et imperialis consistorii comites fecimus, creavimus, excepimus, nobilitavimus, extulimus, et tenore praesentium facimus, creamus, erigimus, nobilitamus et gratiose insignimus, decernentes et hoc imperiali statuente edicto, 20 ut ipsi inantea, quo tempore in predicto officio fuerint, omnibus privilegiis, iuribus, immunitatibus, honoribus, consuetudinibus et libertatibus frui debeant et gaudere, quibus Lateranensis palatii comites hactenus freti sunt, seu quomodocumque^b potiuntur consuetudine vel de iure, quodque possint et valeant facere et creare notarios seu tabelliones et iudices ordinarios ac universis personis, quae dignae, abiles et idoneae sunt, notariatus seu tabellionatus et iudicatus ordinarii officium concedere et dare, et eos ac eorum quemlibet 25 auctoritate imperiali de predictis per pennam et calamarium (prout moris est) investire, dum tamen ad practicam^c et executionem abiles et idoneos invenerint, super quo eorum conscientias oneramus, dummodo tamen ab ipsis notariis publicis seu tabellionibus et iudicibus ordinariis ab ipsis faciendis et creandis, ut praemittitur, et eorum quolibet, vice et nomine nostro ac sacri imperii, et pro ipso debitum fidelitatis recipiant corporale et proprium iuramentum in hunc, qui sequitur, modum; videlicet, quod erunt nobis et 30 sacro Romano imperio et omnibus successoribus nostris Romanis imperatoribus et regibus legitime intransibus fideles, nec unquam erunt in consilio, ubi nostrum periculum tractetur, sed bonum et salutem nostram defendent et fideliter promovebunt, damna nostra pro sua possibilitate avertent; praeterea instrumenta tam publica quam privata, ultimas voluntates, quaecunque iudiciorum acta et omnia alia et singula, quae illis et cuilibet ipsorum ex debito dicatorum officiorum fienda occurrerint vel scribenda, iuste, pure, fideliter, omni 35 simulatione, falsitate, machinatione et dolo remotis, scribent, legent et facient, non attendendo odium, pecuniam, munera vel favores, aut alias passiones. Scripturas vero, quas debent in publicam formam redigere, in membranis mundis, non cartis abrasis neque papiis, fideliter conscribent, facient atque dictabunt, causas hospitalium et miserabilium personarum, nec non pontes et stratas publicas pro viribus promovebunt; sententiasque et dicta testium, donec publicata fuerint et approbata, fideliter retinebunt, et omnia alia et 40 singula recte et iuste facient, quae ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine vel de iure, quodque huiusmodi notarii publici seu tabelliones et iudices ordinarii per ipsos creandi et faciendi possint per totum Romanum imperium et ubilibet terrarum facere, scribere et publicare contractus, instrumenta,

^a actionibus. B.^b quomodoque. A.^c corr. ex „praticam“. A.

ultimas voluntates, decreta et auctoritates interponere in quibuscunque contractibus requirentibus illa vel illas, ac omnia alia facere, exercere et publicare, quae ad dictum officium publici notarii seu tabellionis et iudicis ordinarii pertinere et spectare noscuntur. Insuper eadem auctoritate, ex certa scientia, motuque simili eisdem procuratoribus concedimus et elargimur, quod possint et valeant legitimare naturales, bastardos, 5 spuriis, manseres, nothos, incestuosos, copulative vel disiunctive, aut ex quocunque illicito et damnato coitu procreatos sive procreandos, viventibus vel mortuis eorum parentibus, illustrium tamen principum, comitum, baronumque filiis dumtaxat exceptis, et eos ad omnia iura legitima restituere et reducere omnemque geniturae maculam et quemlibet alium defectum^a penitus abolere, ipsos restituendo ad omnia et singula iura successio-
 10 ab intestato, cognatorum et agnatorum honores et dignitates et ad quoscunque alios actus legitimos, acsi essent de legitimo matrimonio, ut supra dictum est, nati, dummodo legitimationes huiusmodi per eos ut praemittitur fiendae non praeiudicent filiis legitimis et heredibus; non obstantibus in praedictis quibuscunque legibus, decretis, statutis, consuetudinibus et aliis quibuscunque in contrarium facientibus; quibus omnibus et singulis motu proprio, ex certa scientia, de plenitudine nostrae potestatis, in quantum huic nostro indulto
 15 contravenient^b, vel quovis modo contravenire vel obstare possint, pro hac vice derogamus et derogatum^c esse volumus. Ulterius etiam eadem auctoritate memoratis procuratoribus collegii Germanici concedimus et elargimur facultatem et ius ferendi arma seu enses, tam durante eorum officio procuraturae, quam cessante, donec uterque eorum in dicto studio seu civitate Bononiensi extiterit, quemadmodum universitatis rector habet. Mandamus igitur omnibus et singulis nostris et imperii sacri fidelibus et subditis dilectis,
 20 cuiuscunque status, gradus, praecminentiae et conditionis^d fuerint, ut supradicta omnia inviolabiliter observent et ab aliis observari faciant. Nulli ergo hominum liceat hanc nostrae ratificationis, confirmationis, innovationis, roboris, de novo concessionis, privilegii, gratiae, indulti paginam infringere vel ei quovis ausu temerario contraire, sub nostra et imperii indignatione et poena quinquaginta marcharum auri puri toties, quoties contrafactum fuerit, quarum medietatem imperiali nostro fisco seu errario, reliquam vero partem iniuriam passi
 25 sive passorum usibus decernimus applicandam, harum testimonio litterarum manu nostra subscriptarum et sigilli nostri^e appensione munitarum. Datum Bononiae, die vigesima quinta mensis Februarii, anno Domini millesimo quingentesimo trigesimo, imperii decimo, ac aliorum regnorum nostrorum decimo quinto.

Carolus.*

Ad mandatum caesareae et catholicae maiestatis proprium All. Valdesius. Registrata Obernburger.

30

2 et 3.

Privilegia, quae Clemens VII. et Paulus III. papae nationi Germanicae dederunt.

Ex copiis saec. XVI. in secundo volumine matriculae (actorum fasc. 19) fol. 3v. et in primo volumine annalium (actorum fasc. 24) fol. 210. Clementis privilegium typ. expr. exstat loc. cit. pag. 8.

35

Bononiae, 31. Ianuarii 1533; (1541).

Clemens¹ papa VII.^{aa} Motu proprio etc. Cum, sicut accepimus, carissimus^{bb} in Christo filius noster Carolus Romanorum imperator semper augustus, volens collegium scolarium^{cc} nationis Germanicae univer-

40 ^a defectum. A. ^b convenient. A. ^c derogatum. A. ^d conditionis. A. ^e Autographum Caesaris. A.
^{aa} Paulus papa tertius. B. ^{bb} charissimus. B. ^{cc} scolarium iuris. B.

¹) In dorso diplomatis haec verba manu saec. XVIII. scripta leguntur: „Quando Carlo V era in Bologna per la sua coronazione. Era in questa pergamena un sigillo grande, con oro e cordoni parimenti d'oro: che fu distrutto dai barbari, e questo stato comprato in piazza con altre pergamene appartenenti a codesto collegio Germanico“.

²) Sequitur diploma Clementis papae (A), quod ad maximam partem cum illo Pauli (B) convenit. In notis textui additis
 45 omnia ista loca indicuntur, ubi B aliis quam A aut verbis utitur aut litteris.

sitatis Bononiae^a speciali munificentia et liberalitate complecti, motu proprio et ex certa eius scientia, etc., auctoritate^b sua caesarea^c institutionem^d collegii huiusmodi ac illius status^e, inter alia, quod illius^f scolares nulli ex ipsa universitate Bononiensi, sive rectori vel sindico, praeterquam suis magistratibus, quos procuratores vocant, iuramento astringantur, et ipsi magistratus seu procuratores post^g rectores ipsius universitatis, episcopos, principes^h ac prothonotariosⁱ apostolicos locum^k tam publicis^l quam^m privatis actibus tenerent, et 5 ius dicendi inter ipsius collegii scholares habeantⁿ, et ipsi^o scholares coram eisdem magistratibus^p conveniri debeant; nec^q rector aut syndicus dictae universitatis cessante collegii Germanicae nationis^r magistratu huiusmodi iurisdictionem ad se transferre possit^s, disponentes^t, quae olim honestis de causis edita et longe retroactis^u temporibus laudabili consuetudine observata fuerunt^v, ac per successionem et vetustatem temporis nec non turbines^w bellorum in usu esse destiterunt^x, innovavegit et de novo concesserit^y, ac collegium ipsum 10 illiusque procuratores et scholares una cum eorum bonis Bononiae existentibus in specialem suam^z et sacri imperii protectionem, tuitionem et salviguardiam receperit, nec non motu et scientia similibus ac imperiali plenitudine potestatis procuratores ipsius collegii pro tempore existentes sacri Lateranensis palatii aulaeque suae imperialis consistorii comites creati decreverit^{aa}, et imperiali edicto statuerit, ut ipsi omnibus privilegiis, iuribus, immunitatibus, honoribus, consuetudinibus et libertatibus frui debeant et gaudere, quibus Latera- 15 nensis palatii comites hactenus frui^{ab} erant, seu quocumque nomine potiebantur, vel iure^{bc} vel consuetudine, quodque notarios, tabelliones^{cd} ac milites^{de}, iudices ordinarios creare, ac recepto fidelitatis debito iuramento^{ee}, notariatus, tabellionatus et iudicatus ordinarii officium concedere^{ff}, nec non naturales, bastardos, spurios, manseres, nothos, incestuosos, copulative vel disiunctive, aut ex quocumque illicito et damnato coitu procreatos sive procreandos, viventibus vel mortuis eorum parentibus, legitimare et ad omnia naturae iura re- 20 stituere, reducere, omnemque geniturae maculam et quemlibet alium defectum penitus abolere, quodque procuratores ipsi tam durante eorum procuratoris officio quam cessante, quamdiu alter^{gg} ipsorum in ipso studio^{hh} civitatis Bononiensis permanserit, ius deferendi arma seu enses, prout et quemadmodum rector ipsius universitatis defertⁱⁱ, deferre possit^{kk}, prout in literis ipsius Caroli imperatoris desuper confectis plenius continetur: Nos, qui literarum studiis insistentibus generosos favores libenter impendimus^{ll}, collegium scholarium 25 nationis huiusmodi^{mm}, quod specialis dilectionisⁿⁿ affectu in visceribus gerimus, caritatis paterno affectu confovere, ac dictarum literarum veriore tenorem pro expresso haberi volentes, innovationem, concessionem, receptionem, creationem, statuta ac decreta^{oo} Caroli imperatoris huiusmodi, ac illa concernenda^{pp} in literis contenta^{qq}, cum oportuna iuris et facti defectuum suppletionem, ex certa nostra scientia approbamus et confirmamus, ac illis apostolicae firmitatis robor adiicimus, eaque firmiter observari, ac procuratoribus et scholaribus 30 collegii huiusmodi pro tempore existentibus suffragari debere decernimus, et nihilominus pro potiori cautela ea omnia et singula, prout per dictum Carolum imperatorem concessa sunt, ita quod iis^{rr} omnibus perpetuis futuris temporibus uti, potiri et gaudere libere et licite possint^{ss}, perpetuo^{tt} concedimus et assignamus, ac concessa et assignata existere, et sic in praemissis omnibus iudicandum fore, sublatum etc. irritumque etc.^{uu} decernimus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, legibus imperialibus, statutis etc. 35 etiam municipalibus reformationibus, decretis etiam iuramento etc. roboratis, nec non privilegiis et indultis apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis ac cum quibusvis^{vv} clausulis et decretis quomodolibet con-

^a studii Bononiensis. B.   ^b auctoritate. B.   ^c imperiali. B.   ^d institutione. A.   ^e statuta confirmavit, ac nonnulla eis etiam de novo concesserit. B.   ^f eius collegii. B.   ^g proximum post. B.   ^h et episcopos ac principes. B.   ⁱ prothonotariosque. B.   ^k locum teneant. B.   ^l in publicis. B.   ^m potestatem habeant. B. 40 ⁿ ipsique. B.   ^o sive procuratoribus ab iis qui extra collegium sunt. B.   ^p quodque.   ^q deest A.   ^r non possit. B.   ^s disponente A; deest B.   ^t quae olim quidem longis retroactis. B.   ^u longa A.   ^v fuerant. B.   ^w turbinis. B.   ^x desiderant; ipse vero auctoritate sua caesarea innovavit. B.   ^y concessit. B.   ^z sui. B.   ^{aa} creaverit ac decreverit ac. B.   ^{bb} freti. B.   ^{cc} de iure. B.   ^{dd} seu t. B.   ^{ee} deest B.   ^{ff} iuramento deest A.   ^{gg} et eos de illis imperiali auctoritate per penam et calamare ut moris est investire. B.   ^{hh} ambo vel alter. B.   ⁱⁱ seu universitate Bononiensi. B.   ^{jj} deferre. B.   ^{kk} possint. B.   ^{ll} Nos qui literarum studia gratis et privilegiis libenter decoramus. B.   ^{mm} Germanicae. B.   ⁿⁿ speciali dilectione. A.   ^{oo} statutis et decretis. B.   ^{pp} concernentibus. B.   ^{qq} contentis. B.   ^{rr} in iis. A.   ^{ss} possit. A.   ^{tt} possint etiam apostolica auctoritate perpetuo. B.   ^{uu} sublatis etc. decernimus. B.   ^{vv} quibuscumque. B. 45

cessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus in literis latissime extensis^a, etiam si de illis etc., specialiter et expresse derogamus caeterisque contrariis quibuscunque, cum^b clausulis optimis. Fiat ut petitur^c.

Et cum absolute a censuris ad effectum, et cum approbatione, confirmatione, supplicatione^d, concessione, derogatione^e, decreto de ac pro omnibus et singulis supradictis latissime extenditur^f, perpetuo in forma
5 gratiosa et cum deputatione executorum opportuna, etiam sub censuris et penis ecclesiasticis, cum potestate aggravandi etc. Invocato etc. ad hoc auxilio brachii saecularis, ac derogatione constitutionum^g de una, et concilii generalis de^h dietis, si opus fuerit, et quod praemissorum omnium, etiam tenore dictarum litterarum, ac aliorum numerorumⁱ maior, verior^k et amplior specificatio et expressio fieri possit in literis^l, et literae expediendae duntaxat de nova confirmatione dictarum institutionum et statutorum, quatenus licita et honesta
10 et sacris canonibus non contraria contineant, et quoad praecedendum sine praeiudicio et quoad comitatum, de illo in forma, cum facultate legitimandi sine praeiudicio venientium ab intestato, et quoad delationem armorum de illarum licentia, sub honesta toga^m. Fiat F.

Datum Bononiae, pridie kalendas Februarii, anno decimo. —

Sumptum ex registro supplicationum apostolico. Collationatum per me Ludovicum de Heredia, eiusdem registri magistrum.

15

4.

Diploma summi pontificis Pii IIII. nationi Germanicae datum.

Ex copia saec. XVI. in secundo volumine matriculae (actorum fasc. 19). fol. 4v. Typ. expr. loc. cit. pag. 11.

20

Romae, apud s. Petrum, 26. Aprilis 1560.

Sacri apostolatus ministerio meritis licet imparibus divina dispositione praesidentes, ad ea libenter intendimus, per quae litterarum studia, utpote communi reipublicae commodo destinata, per quae preciosum acquiritur sapientiae donum, undique floreat et augeantur, et quae eis et eorum collegiis ac scholaribus
25 proinde concessa dicuntur, ut illibata persistent, et salutarem pertingant et consequantur effectum, libenter, cum a nobis petitur, apostolico munimine roboramus, et alias desuper disponimus, prout rerum, temporum, personarum et nationum qualitatibus pensatis conspiciamus in Domino salubriter expedire. Sane pro parte dilectorum filiorum nobilium virorum Gasparis Udalrici, comitis de Reinstein, et domini in temporalibus de Blanckenburg, nec non Caroli a Schwendi, procuratorum collegii scholarium nationis Germanicae in utroque
30 iure Bononiae studentium, nobis nuper exhibita petitio continebat: quod, licet alias postquam pro parte tunc procuratorum collegii scholarium huiusmodi clarae memoriae Carolo Quinto olim Romanorum imperatori semper augusto, tunc in humanis agenti, supplicato, quatenus sua maiestas dictum collegium et illius statuta confirmare dignaretur, idem Carolus imperator volens Romani imperii subditos et fideles gratia et benevolentia prosequi, et illos praecipue, quorum studium et disciplina eidem Romano imperio ornamento et
35 communi reipublicae commodo destinabantur, singulari munificentia et liberalitate favoribusque specialibus prosequi, ac laudabiles studentium profectus iuvare, huiusmodi supplicationibus inclinatus, auctoritate sua caesarea approbando et confirmando dictum collegium, antiqua illius statuta et privilegia, quae longe retroactis annis fuerant laudabili consuetudine observata, quamvis postea vetustate temporum consumpta, insuper et bellorum et discordiarum civilium causa vel alias deperdita, inter alia continentia, quod ii, qui praecerant,
40 potestatem et auctoritatem ius dicendi inter ipsius collegii scholares seu personas haberent, externi autem aliive, si quem scholarium huiusmodi convenire voluissent, illum coram magistratibus ipsius collegii, quos

^a extendendis. B.   ^b cum cl. opt. deest B.   ^c deest B.   ^d supplicatione. B.   ^e deest B.
^f extendendis, et cum nova creatione in comites palatinos apostolica auctoritate cum facultate creandi notarios etc. et legitimandi bastardos etc. eadem auctoritate in forma latissime extendenda perpetuo. B.   ^g constitutionis. B.   ^h de duabus dietis. B.   ⁱ necessariorum. B.   ^k vera. B.   ^l quae etiam super singulis clausulis et gratis seorsum expediri possint, etiam per breve vel aliter prout impetrantibus commodius videbitur. (1541.) B.   ^m toga. A.

procuratores dicunt, in ius vocare seu cum eo experiri deberent, ita quod rector aut syndicus universitatis studii Bononiensis cessante collegii Germanici huiusmodi magistratu iurisdictionem in ipsos de dicto collegio ad se transferre non posset, deinde ut ipsi de dicto collegio Germanico nulli ex dicta universitate, etiam illius rectori vel syndico huiusmodi, praeterquam eorum magistratus, huiusmodi sacramento obstringerentur; quodque magistratus seu procuratores collegii huiusmodi proximum post rectores dictae universitatis, nec 5 non episcopos, principes prothonotariosque apostolicos locum tam in publicis quam in privatis actibus teneant, quemadmodum haec omnia antea in usu habuerant, eademque vetustate ac temporum diuturnitate roborata fuerant, ratificaverit, innovaverit et de novo concesserit; et insuper singulari benignitatis gratia sua eosdem collegium et procuratores ac scholares una cum eorum bonis et rebus Bononiae existentibus in specialem suam et eiusdem imperii protectionem, tuitionem et salviguardiam receperit et assumpserit, nec 10 non praefatos procuratores pro tempore existentes, scilicet tandiu, quamdiu in huiusmodi officio existerent, ut ad munus suum procuracionemque libentius obeundam insigniori ornamento allicerentur, motu proprio et ex certa sua scientia et imperiali plenitudine potestatis sacri Lateranensis palatii aulaeque suae caesareae et imperialis consistorii comites fecerit, creaverit, nobilitaverit et erexerit, decreveritque et imperiali statuerit edicto, ut ipsi ab illa hora inantea, quamdiu in dicto officio essent, omnibus privilegiis, iuribus, immunita- 15 tibus, honoribus, consuetudinibus et libertatibus, quibus Lateranensis palatii comites catenus potiti fuerant, seu quomodolibet potiebantur, de consuetudine vel de iure, uti, potiri et frui possent; ita quod ad eorum instar notarios seu tabelliones et iudices ordinarios creare et facere, ac universis personis, quae dignae, habiles et idoneae essent, notariatus seu tabellionatus et iudicatus ordinarii officia concedere et dare, eosque et eorum quemlibet auctoritate imperiali de praedictis per pennam et calamare, recepto tamen ab eis 20 debito fidelitatis in similibus praestari solito iuramento, prout moris est, investire, dum tamen eos ad practicam et executionem habiles et idoneos invenerint, super quo eorum conscientias oneravit; nec non naturales, bastardos, spurios, nothos, incestuosos copulative vel disiunctive, ex quocunque illicito et damnato coitu procreatos seu procreandos, viventibus vel mortuis eorum parentibus, illustrium tamen principum, comitum baronumque filiis duntaxat exceptis, legitimare, eosque ad omnia iura legitima restituere et re- 25 ducere, omnemque geniturae maculam et quemlibet alium defectum penitus abolere, ipsosque ad omnia et singula iura successorum et hereditatum, bonorumque paternorum et maternorum, feudaliu[m] et emphyteuticorum, etiam ab intestato, cognatorum et agnatorum honores et dignitates, et ad quoscunque alios actus legitimos, acsi essent de legitimo matrimonio procreati, restituere, dummodo legitimationes huiusmodi per eos, ut praemittitur, fiendae filiis legitimis et heredibus non praeiudicarent, libere et licite valerent; et in- 30 super praefatis procuratoribus dicti collegii Germanici deferendi arma seu enses, tam durante eorum officio procuratorio quam cessante, donec ipsi vel alter eorum in dicto studio seu civitate Bononiensi degeret ad rectoris dictae universitatis instar licentiam et facultatem respective concesserit et elargitus fuerit; et postmodum foelicis recordationis Clemens VII. et deinde Paulus tertius, nec non Iulius tertius, Romanorum pontifices, praedecessores nostri, praemissa omnia et singula praefatis collegio et illius procuratoribus ac scholaribus 35 apostolica auctoritate sub certis modo et forma confirmaverint seu confirmari concesserint, prout in singulis tam praedictorum apostolicis forsitan, quam Caroli imperatoris praedictorum imperialibus desuper confectis literis seu supplicationibus eisdem praedecessoribus porrectis signatis plenius continetur; et quamplures dictae nationis scholares dulcedine gaudenti privilegiis huiusmodi allecti ad civitatem praedictam in dies confluant, illaque ex hoc reddatur illustrior et non modicum sentiat commodum; nec non scholares ipsi, quotiescunque 40 rector dictae universitatis consilium convocat seu senatum habet, in eo sponte et voluntarie non minori fide et diligentia, quam illi, qui ad hoc iuramento necessitate adiguntur, tanquam membra praefatae civitatis compareant, suaque munera et officia libenter et fideliter obeant, et in possessione pacifica vel quasi horum praemissorum omnium fuerint et sint de praesenti. Attamen ut illa eo firmiorem obtineant roboris firmitatem, quo apostolicae sedis patrocinio saepius fuerint communita, Gaspar et Carolus procuratores collegii 45

nationis huiusmodi certa spe ducti, quod nos non minoribus quam fecerint Carolus Quintus imperator ac Clemens et Paulus nec non Iulius praedecessores praefati, verum eorum vestigiis inhaerendo amplioribus nostris et eiusdem sedis eos ac collegium et illius scholares huiusmodi amplexuri simus muneribus gratiarum, desiderant pro potioris cautelae suffragio, et ut firmiter observentur, ea omnia ipsis et eorum successoribus etiam per nos approbari. Nos, qui huiusmodi literarum studia et scholarium collegia nostris potissimum temporibus ubique invalescere sincero desideramus affectu, praefatos Gasparem et Carolum et eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum (ad) praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, ac singularum literarum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, eorundem Gasparis et Caroli procuratorum supplicationibus et piis desideriis in hac parte inclinati, approbationem, confirmationem, ratificationem, innovationem, novam concessionem, creationem, nobilitationem, decretum, statutum, facultatem et elargitionem Caroli imperatoris, nec non alias confirmationes, concessionem Clementis, Pauli et Iulii praedecessorum huiusmodi, et singulas illorum literas praedictas, ac prout illas concernunt praemissa, et alia omnia in eis ac etiam dictis supplicationibus contenta et inde secuta, quaecunque apostolica auctoritate praedicta, tenore praesentium ex certa scientia approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint, in eisdem supplemus, et illa omnia valere nec non valida et efficacia existere suosque plenarios effectus integre sortiri et inviolabiliter observari debere, ipsosque nunc et pro tempore existentes procuratores illis omnibus libere uti et gaudere et desuper ullo unquam tempore a quoquam molestari, perturbari aut inquietari non posse neque debere, decernimus. Et pro potiori cautela collegium scholarium Germanicae nationis huiusmodi, quatenus opus sit, de novo auctoritate et scientia similibus perpetuo erigimus, et sub eiusdem nostra et successorum nostrorum Romanorum pontificum et beati Petri et sedis praedictae protectione suscipimus, et eidem sedi immediate subiicimus, ac nunc et pro tempore existentes procuratores praefatos sacri palatii comites, etiam cum potestate dicta auctoritate apostolica similiter quascunque personas, quae sufficientis literaturae ac in practica sufficientes et idoneae fuerint, notarios publicos et tabelliones ac iudices ordinarios, recepto prius ab eis debita fidelitatis et alias in forma solito iuramento, creandi, faciendi et constituendi, ac de notariatus, tabellionatus et iudicatus ordinarii officiis supradictis per pennam et calamare alias, ut moris est, investiendi cum facultatibus solitis. Et insuper sine praeiudicio venientium ab intestato naturales, bastardos, spurios, nothos, incestuosos et alios supradictos, ut praefertur, procreatos et procreandos, viventibus vel mortuis eorum parentibus, ac filiis legitimis et naturalibus ac aliis ab intestato succedere debentibus extantibus vel non extantibus, ad id citatis vel non citatis, alias, ut praefertur, legitimandi, restituendi, reducendi, ac maculam et defectum praedictos ab eis tollendi et abolendi, ac eos ad iura, successiones, hereditates, dignitates et officia secularia, publica, privata ac alia praemissa, ut praefertur, restituti, de novo facimus, creamus et nobilitamus, aliaque omnia et singula praemissa, prout supra eis innovamus ac de novo modo et forma praemissis concedimus.

Quodque pro salubri directione, gubernio et manutentione collegii nationis praedictae tam illius procuratoribus quam scholaribus, nunc et pro tempore existentibus, quaecunque statuta, ordinationes, constitutiones et decreta sacris canonibus non contrariantia condendi ac edendi, illaque postmodum seu iam condita et edita mutandi, alterandi, reformandi et, si videbitur, annullandi et alia faciendi et constituendi, quae postquam condita, edita, mutata, alterata, reformata, annullata et constituta fuerint, cum omnium iuris et facti defectuum, si quos tunc intervenire contingat in eisdem, suppletionem praedicta auctoritate apostolica eo ipso confirmata et approbata ac roborata validaque et efficacia sint et esse censeantur, suosque plenarios effectus sortiri, et ab omnibus, quos illa concernunt et concernere poterunt, quomodolibet in futurum inviolabiliter observari debeant. Decernentes ita, per quoscunque iudices, quavis auctoritate fungentes, sublata eis

quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere, irritum quoque et inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et insuper eisdem modernis et pro tempore existentibus procuratoribus unum, quem e scholaribus dicti collegii pauperem esse, et nihilominus praevis lucubrationibus, studio utriusque vel alterius iuris operam diligenter navasse, adeo ut ad doctoratus vel licentiatursae gradum in utroque vel altero iurium huiusmodi assequen- 5 dum se reddiderit idoneum, sciverint, ut ex amara literarum radice dulces aliquos recolligat fructus, et ne, unde sumptus et expensas, quos in dicta universitate graduandos necessario ibidem subire oportet, non habens, condigno frustretur honore, pro tempore collegio, doctoribus et aliis collegialibus praedictae universitatis, qui illum solito more praecedente examine praevis idoneum et sufficientem repertum, ad in utroque vel altero iurium huiusmodi, in quibus seu quo tunc studuerit, doctoratus vel licentiatursae gradum absque aliqua im- 10 pensa ac regalium seu iurium propterea debitorum et quomodolibet solvi seu etiam donari consuetorum solutione, et alias gratis ubique promovere et doctorem seu licentiatum facere, creare, constituere et ordinare, sibi doctoratus seu licentiatursae consueta insignia cum solitis facultatibus concedere teneantur et debeant, doctorandum vel licentiandum et ad praemissa omnia admittendum praesentandi et nominandi omniaque et singula alia in praemissis et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna faciendi et exercendi, quae 15 in praemissis et circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna, plenam licentiam et liberam facultatem et auctoritatem concedimus et indulgemus. Mandantes dilectis filiis modernis et pro tempore existentibus praedictae civitatis Bononiensis legato sub excommunicationis aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris ac quingentorum ducatorum auri poenis, totiens quotiens praemissa non observaverint, adimpleverint et executi fuerint sive adimplere et exequi distulerint vel eis non paruerint, per non observantes, adim- 20 plentes et exequentes seu diferentes vel non parentes incurrendis, pro una camerae apostolicae et altera medietatibus pecuniariae poenae huiusmodi praefato collegio irremissibiliter persolvendis, vicelegato, gubernatori ac praedictae universitatis rectori, syndico, doctoribus et aliis collegialibus et aliis, ad quos spectat et spectabit, quomodolibet in futurum. Quatenus dictis procuratoribus et scholaribus nunc et pro tempore existentibus efficacis defensionis praesidio assistentes, praemissa omnia et singula inviolabiliter observent, et 25 ab omnibus etiam sub censuris et poenis praedictis observari, ac pauperem promovendum pro tempore praesentatum sive nominatum huiusmodi absque regalium aliorumve iurium solutione huiusmodi, et alias gratis sic ut praemittitur graduari sive doctorari aut licentiari faciant, non permittentes tam procuratores et scholares quam graduandum seu praesentatum aut nominatum huiusmodi aut eorum aliquem super praemissis aut eorum aliquo per quoscunque quomodolibet indebite molestari, inquietari vel perturbari, invocato 30 etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus praemissis et quibusvis apostolicis ac provincialibus et synodalibus constitutionibus et ordinationibus, ac quacunque litis pendentia seu molestia super praemissis vel eorum aliqua forsitan hactenus orta et pendente indecisa; nec non civitatis et universitatis praedictae statutis et consuetudinibus etiam municipalibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque indultis et literis apostolicis illis ac legato, vicelegato, 35 gubernatori, rectori, syndico, doctoribus et aliis praefatis sub quibuscunque verborum formis et tenoribus ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio et simili scientia et alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, nec non legibus imperialibus, illis praesertim, quibus caveri dicitur expresse, quod naturales et bastardi praedicti nisi de consensu legitimorum et venientium ab intestato, aut alias sub certis modo et forma tunc expressis legitimari non possint, quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti 40 derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua, expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad id servanda foret, tenoris huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus contrariis quibuscunque, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit sede indultum, quod interdicti, suspendi 45

vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi relationem. Nulli ergo omnino hominum licet hanc paginam nostrae absolutionis, approbationis, confirmationis, adiectionis, suppletionis, decreti, erectionis, susceptionis, subiectionis, concessionis, indulti, mandati et erogationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc
 5 attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius noverit incursum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno incarnationis dominicae M. D. LX, sexto calendas Maii, pontificatus nostri anno primo.

10

5.

*Decretum senatus Bononiensis, in quo privilegia et immunitates Germanicae nationi Bononiense gymnasium
 alicenti conceduntur, s. d. n. Gregorii XIII. pont. max. auctoritate confirmatum.*

*Ex secundo volumine matriculae (actorum fascic. 19) fol. 7v. Typ. expr. in libello, cuius titulum supra posuimus, Bononiae, apud
 Ioann. Rossium, 1576, et loc. cit. pag. 18.*

15

Romae, apud S. Petrum, 8. Martii 1576.

Gregorius papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Dum uberes fructus respicimus, quos de catholica fide bene sentientes litterarumque scientia praediti viri in agro Domini in dies proferunt, ac meditatur, quam utilis et necessarius sit ipsarum litterarum usus ad homines, fugatis ignorantiae tenebris, in
 20 via Domini dirigendos, illa libenter amplectimur, per quae vel amplissimae nationis Germanicae personis illarum cognitionem adipiscendi occasio et commoditas subministratur. Verum ut haec in civitate nostra Bononiae, quae nobis est patrium solum ac quam inter caeteras civitates in visceribus gerimus charitatis, feliciter sequantur, eo maior cura nos sollicitat. Veluti enim eius civitatis inter caeteras Italiae urbes excellentissima est conditio, sic ad eam ex inlyta Germanica natione confluentes tanquam ad alumnam vir-
 25 tutum prae caeteris privilegiis et gratiis convenit exornari. Nuper siquidem accepimus, dilectos filios quadraginta viros, status libertatis eiusdem civitatis Bononiae reformatores, perfecta nostra in Germanorum nationem propensione adductos fuisse eam nationem in civitate praedicta eo, quo possent, officiorum et honorum genere colendi et ornandi, ac ut eam voluntatem declararent, nostra in eo accedente auctoritate, statuisset et decrevisse id, quod nullis adhuc exterarum nationum hominibus, qui Bononiense gymnasium
 30 frequentarent, tributum fuit, prout in dicto decreto et statuto apparet, cuius tenorem de verbo ad verbum inferius adscribi fecimus. Cum autem, quae a dictis quadraginta viris statuta sunt, ut praefertur, ad omnipotentis Dei laudem, christianae reipublicae salutem ac fidem catholicam augendam praecipuumque eiusdem nationis commodum pertineant, nos privilegiorum, immunitatum et exemptionum ipsis quadraginta viris concessorum tenores praesentibus pro expressis habentes, ex certa nostra scientia statutum et decretum
 35 huiusmodi apostolica auctoritate tenore praesentium approbamus et confirmamus, ac quibuscunque Germanis, qui in dicta civitate rei litterariae operam dederint, eadem omnia privilegia, exemptiones, immunitates et commoda quaecunque, quibus iidem quadraginta viri praedicti utuntur, potiuntur et gaudent, de novo, quatenus opus sit, aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus per quoscunque Romanos pontifices et praesertim felicitis recordationis Pium papam IV., praedecessores nostros, universitati scholarium Germanicae
 40 nationis concessis, nihilominus salvis et illaesis remanentibus (exceptis tamen legitimandi ex illicito coitu genitos aut alias defectum natalium patientes, et doctorandi, et creandi publicos notarios et tabelliones in eiusdem praedecessoris litteris contentis, facultatibus) concedimus et impartimur. Per quas litteras idem praedecessor inter alia voluit, universitatem scholarium dictae nationis sub sua et beati Petri protectione esse, ac eiusdem universitatis scholarium nationis huiusmodi procuratores proximum post rectores univer-
 45 sitatis Bononiensis ac episcopos et prothonotarios apostolicos tam in publicis quam in privatis actibus,

locum habere, ipsosque procuratores sacrae aulae et palatii Lateranensis comites palatinos ac nobiles existere, prout illos creavit, eosdemque procuratores arma seu enses, tam durante eorum officio procuratorio, quam cessante, donec ipsi, vel alteri eorum in dicto studio seu in civitate Bononiensi degerent, ad instar rectoris dictae universitatis Bononiensis deferre posse, eiusdemque universitatis nationis Germanicae scholares, quotiescunque rector universitatis Bononiensis consilium convocaret, in eo sponte et voluntarie, non minori fide et 5 diligentia, quam illi, qui ad hoc iuramento et necessitate adigerentur, tanquam membra dictae civitatis comparere, suaque munera et officia libenter et fideliter obire valere.

Doctores vero, et alios collegiales praedictae universitatis Bononiensis ad promovendum quemcunque ex scholaribus universitatis nationis Germanicae, quem pro tempore eiusdem nationis procuratoribus pauperem esse, et utriusque vel alteri iurium sufficienter operam dedisse, constaret, ad doctoratus vel licentiae 10 gradum in utroque vel altero iurium, solito more, praevio examine, idoneum et sufficientem repertum, absque aliqua impensa, ac regalium seu iurium propterea debitorum et quomodolibet solvi seu etiam donari consuetorum solutione, et alias gratis ubique teneri, prout in eiusdem Pii praedecessoris litteris, quarum tenorem praesentibus, acsi de verbo ad verbum insererentur, haberi volumus, pro expresso plenius continetur. Ipsos Germanos igitur litterarum studiis in dicta civitate incumbentes ad eorundem quadraginta virorum 15 instar exemptos facimus, constituimus ac apostolica auctoritate tenore praesentium declaramus. Sicque in praemissis omnibus et singulis per quoscunque iudices ordinarios vel commissarios dictaeque civitatis de latere legatos, vicelegatos vel gubernatores ac causarum palatii apostolici auditores nec non Romanae ecclesiae cardinales sublata eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate iudicari et diffiniri debere, irritumque et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate 20 scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae civitatis et illius datiorum, gabellarum et quarumcumque aliarum dictae civitatis impositionum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis, et litteris apostolicis eidem civitati, et praesertim per felicis recordationis Pium papam IV. et sedem praedictam dilectis filiis, populo et communitati Bononiensi illiusque 25 vexillifero, antianis, regimini ac moderno et pro tempore existenti camerae eiusdem civitatis Bononiensis thesaurario, et datiorum ac gabellarum, praesertim vini non soluti, dictae civitatis ac aliorum quorumcumque locorum conductoribus, administratoribus, etiam in vim contractus ex causis quantumcunque* onerosis, etiam per nos motu simili, etiam consistorialiter iteratis vicibus, ac per modum capitulorum inter eos et dictam sedem aut illius cameram initorum, sub quibuscumque verborum formis concessis, approbatis et innovatis. 30 Quibus omnibus, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod eiusdem universitatis scholarium Germanicae nationis pro tempore procuratores, qui iuxta Pii praedecessoris praedicti voluntatem sacrae aulae et palatii Lateranensis itidem comites erunt, statim postquam ad huiusmodi procuratoris officium fuerunt delecti, fidem catholicam in manibus eiusdem universitatis Bono- 35 niensis rectoris iuxta articulos pridem a sede apostolica propositos profiteantur.

Tenor vero statuti seu decreti praedicti talis est:

Die VIII. Aprilis M. D. LXXV.

Ad eximium omnipotentis Dei beneficium, quo homines ratione ad omnia recte honesteque tractanda instruxit, hoc proxime arbitramur accedere, si quem nos ante oculos sapientia praeferentem habere voluit, 40 in cuius vitam intuentes eorum admoneremur, quibus inhaerendo nostram utilitatem dignitatemque augere possemus. Quo quidem munere Bononiensis nostra civitas singulari eiusdem Dei benignitate florere hoc tempore maxime videtur, quippe quae Gregorium XIII. pontificem maximum suo sinu editum nacta Chri-

* quantumcunque. *cod.*

stianam rempublicam admirabili prudentia administrantem, non exiguum in eo domesticae imitationis fructum ferat. Nos enim quadraginta viri status libertatis eiusdem civitatis reformatores tanti principis facta dictaque ad nostrae gubernationis rationem ita revocamus, ut acta nostra omnia ab eius nutu atque auctoritate tanquam de praescripto aliquo profecta videri velimus. Dum igitur universam Christianorum rem divina
 5 illius virtute sustentatam intuemur, impertitamque omnibus gentibus iustitiam eius bonitatemque admiramur, perspecta in inclytam Germanorum nationem singularis eius propensio nos in eam cogitationem adduxit, ut plane intelligamus, eam ipsam nobilissimam nationem in civitate nostra eo, quo possimus, officiorum ac honorum genere coli atque ornari debere. Quare, ut hanc voluntatem nostram declarem, maxima totius senatus nostri consensione decrevimus, quae nullis adhuc exterarum nationum hominibus, qui Bononiense
 10 gymnasium frequentare consueverint, tribuimus, ea Germanis tantum benevolentiae causa atque honoris elargiri. Statuimus igitur, ut unicuique ex Germanica natione in academia Bononiensi litterariae cuiuscunque institutionis gratia versanti frui liceat omnibus beneficiis, commodis, immunitatibus ac privilegiis, quae ipsis senatoribus Bononiensibus a quocunque aut quoquo modo concessa reperiuntur, pateatque eadem ratio, atque eadem emolumenta communia sint in emendis vendendisque, invehendis evehendisque ac distrahendis
 15 rebus omnibus, quae ad ipsius fructum cultumque ac omnem plane usum pertineant, quibus ipsi Bononienses senatores perfruuntur. Volumusque et mandamus, ut hoc nostrum decretum, quod ex maxima senatus nostri, si unquam ante alia, frequentia atque approbatione processit, ratum firmumque ab omnibus nostris civibus in posterum habeatur, accedente praesertim ea, quam diximus, gravissimae sanctionis instar s. d. n. Gregorii XIII. pontificis maximi auctoritate. — Factum senatus consultum per suffragia omnia.

Annibal Aurius, secretarius.

20 Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die VIII. Martii M. D. LXXVI, pontificatus nostri anno quarto. Caes. Glorierius.

6.

25 *Breve a papa Clemente VIII. pro confirmatione veterum statutorum cum privilegiis et praerogativis de novo concessis nationi Germanicae, domino Carolo Scheurl et domino Davide Welser Augustano consiliariis.*

Ex copia saec. XVII. in volumine secundo matriculae nationis Germanicae, fol. 9. Typ. expressum loc. cit. pag. 23.

Tusculi, 12. Octobris 1592.

30 Clemens papa VIII. Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Singularis devotionis affectus, quem erga nos sedemque apostolicam gerere comprobamini, facit, ut petitiones vestras ad exauditionis gratiam libenter admittamus. Cum itaque dudum felicis recordationis Pius papa IV. vos sub sua et beati Petri protectione esse, ac vestros procuratores proximum post rectores universitatis Bononiensis, episcopos ac prothonotarios apostolicos, tam in publicis quam in privatis actibus, locum habere, ipsosque procuratores sacrae aulae et palatii Lateranensis comites palatinos ac nobiles existere, nec non arma seu enses tam durante eorum officio procuratorio quam cessante, donec ipsi vel alteri eorum in studio seu civitate Bononiensi degerent, ad instar rectoris universitatis Bononiensis deferre posse, eiusdemque universitatis nationis Germanicae* scholares, quotiescunque rector universitatis Bononiensis consilium convocaret, in eo sponte ac
 40 voluntarie non minori fide et diligentia quam illi, qui ad hoc iuramento et necessitate adigerentur, tanquam membra dictae civitatis comparere, suaque munera et officia libenter et fideliter obire valere, doctores vero et alios collegiales dictae universitatis Bononiensis ad promovendum quemcunque ex scholaribus universitatis nationis Germanicae*, quem pro tempore eiusdem nationis procuratoribus pauperem esse, et utrique vel alteri

45 * Germaniae. cod.

iurium sufficienter operam dedisse constitisset, ad doctoratus vel licentiatu-
 rae gradum in utroque vel altero iurium, more solito, praevio examine, idoneum et sufficientem repertum, absque aliqua impensa ac regalium seu iurium propterea debitorum et quomodolibet solvi seu etiam donari consuetorum solutione, et alias gratis ubique teneri voluerit; et deinde piae memoriae Gregorii XIII., praedecessoris* nostri, eadem et alia privilegia, exemptiones, immunitates et commoda, quaecumque per alios Romanos pontifices, praedecessores 5 nostros, vobis concessa, approbaverit et confirmaverit, ac scholares Germanos literarum studiis in dicta civitate incumbentes ad quadraginta virorum dictae civitatis instar exemptos fecerit, constituerit et declaraverit, prout in diversis dictorum praedecessorum desuper confectis literis plenius continetur: nos earundem literarum tenores, aesi de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, praesentibus pro expressis et insertis habentes, vestris hac in parte supplicationibus inclinati, omnia et singula privilegia, exemptiones, immuni- 10 tates et commoda vobis, ut praefertur, concessa, confirmata et approbata apostolica auctoritate tenore praesentium approbamus et confirmamus illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robor adiciamus. Ac insuper vobis ac scholaribus Germanis pro tempore in civitate praefata literarum studiis incumbentibus, ut matriculis vestris, tam iam concessis quam in futurum concedendis, non solum per dictam civitatem illiusque statum et territorium, uti ad praesens facitis, sed etiam per totum statum ecclesiasticum illiusque dominium, uti, 15 frui et gaudere libere et licite valeatis ac valeant, auctoritate et tenore praemissis de speciali gratia concedimus et indulgemus. Nolumus tamen vos aut alios pro tempore scholares nationis Germanicae isthic degentes, quod Bononiae in pauperibus doctorali laurea gratis ornandis conceditur, vobis in aliis apostolicae sedis academiis licere, minusque eodem iure, quo in Bononiensi ditione, dum quadraginta viris eorummet indulgentia circa immunitates equiparamini, frui soletis, gaudere etiam in reliquis domini ecclesiastici partibus 20 debere ac praetendere posse. Decernentes, vos et scholares pro tempore existentes praedictos a quoquam desuper quoquomodo molestari non posse neque debere, sicque per quoscumque iudices, commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis vel eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et aucto- ritate, ubique iudicari et diffiniri debere, ac irritum et inane, quicquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit, attentari; non obstantibus quibuscumque constitutionibus et 25 ordinationibus apostolicis ac civitatis et status huiusmodi iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, nec non omnibus illis, quae dicti praedecessores in suis literis praedictis voluerunt non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo piscatoris, die XII. Octobris anno M. D. XCII, pontificatus nostri
 anno primo.

M. Vestrius Barbianus 30
 Ant. Ruloffius.

7.

Romae, apud S. Marcum, 15. Septembris 1605.

35

Privilegium a Paulo V. papa nationi Germanicae concessum concordat mutatis mutandis ad maximam partem cum privilegio papae Clementis VIII. de anno 1592. Versus finem post verba supplicationibus . . . inclinati in hoc diplomate haec verba sequuntur: omnia et singula privilegia, indulta, concessionem, exemptiones, immunitates ac facultates quascumque ac literas apostolicas, etiam in forma brevis super his per dictos et alios quoscumque Romanos pontifices, praedecessores nostros, ac sedem apostolicam vobis concessa et concessas, 40 quatenus sint in usu et non sint revocata neque sub aliquibus revocationibus comprehensa, ac sacris cano- nibus et decretis concilii Tridentini constitutionibusque apostolicis contrariantur, auctoritate apostolica tenore praesentium perpetuo confirmamus etc.

* praedecessores. cod.

45

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo piscatoris, die 15. Septembris 1605, pontificatus nostri anno primo.

Typ. expr. in libello: Privilegia a sacratissimis imperatoribus et ss. Romanorum pontificibus Germanicae nationi Bononiae studentibus indulta. Bononiae 1673. pag. 26.

5

8.

Romae, apud S. Mariam maiorem, 28. Novembris 1623.

Urbanus VIII. papa privilegia nationis Germanicae a praedecessoribus concessa et approbata, de novo approbat et confirmat, ac eadem privilegia ad ducatum Ferrariae novissime ad sedem apostolicam devolutam extendit.

Datum Romae apud S. Mariam maiorem, sub annulo piscatoris, die 28. Novembris 1623, pontificatus nostri anno primo.

Typ. expr. loc. cit. pag. 28.

15

9.

Romae, apud S. Mariam maiorem, 2. Iulii 1645.

Innocentius X. papa privilegia omnia nationis Germanicae generaliter approbat et confirmat.

Datum Romae, apud S. Mariam maiorem, sub annulo piscatoris, die 24. Iulii 1645, pontificatus nostri anno primo.

Typ. expr. loc. cit. pag. 30.

25

10.

Romae, apud S. Mariam maiorem, 2. Augusti 1737.

Clemens XII. papa privilegia, gratias et indulta nationi Germanicae a praedecessoribus Clemente VII., Paulo III., Iulio III., Pio IV., Gregorio XIII., Clemente VIII., Paulo V., Urbano VIII. et Innocentio X. concessa, apostolicae confirmationis patrocinio communitur.

Datum Romae, apud S. Mariam maiorem, sub annulo piscatoris, die secunda Augusti M. D. CC. XXXVII, pontificatus nostri anno octavo.

Typ. expr. in libello, cui titulus: Inlytae Germanicae nationis in alma Bononiensi universitate privilegia etc. Bononiae 1747. pag. 31.

